

DERS: EĞİTİM YÖNETİMİ

Dersin verildiği Fakülte:	Eğitim Bilimleri Fakültesi
Bölüm:	Rehberlik ve Psikolojik Danışma
Öğretim Üyesi:	Doç.Dr. Şakir ÇINKIR
İletişim:	scinkir@gmail.com

10.Hafta: ÖĞRENCİ İŞLERİNİN YÖNETİMİ

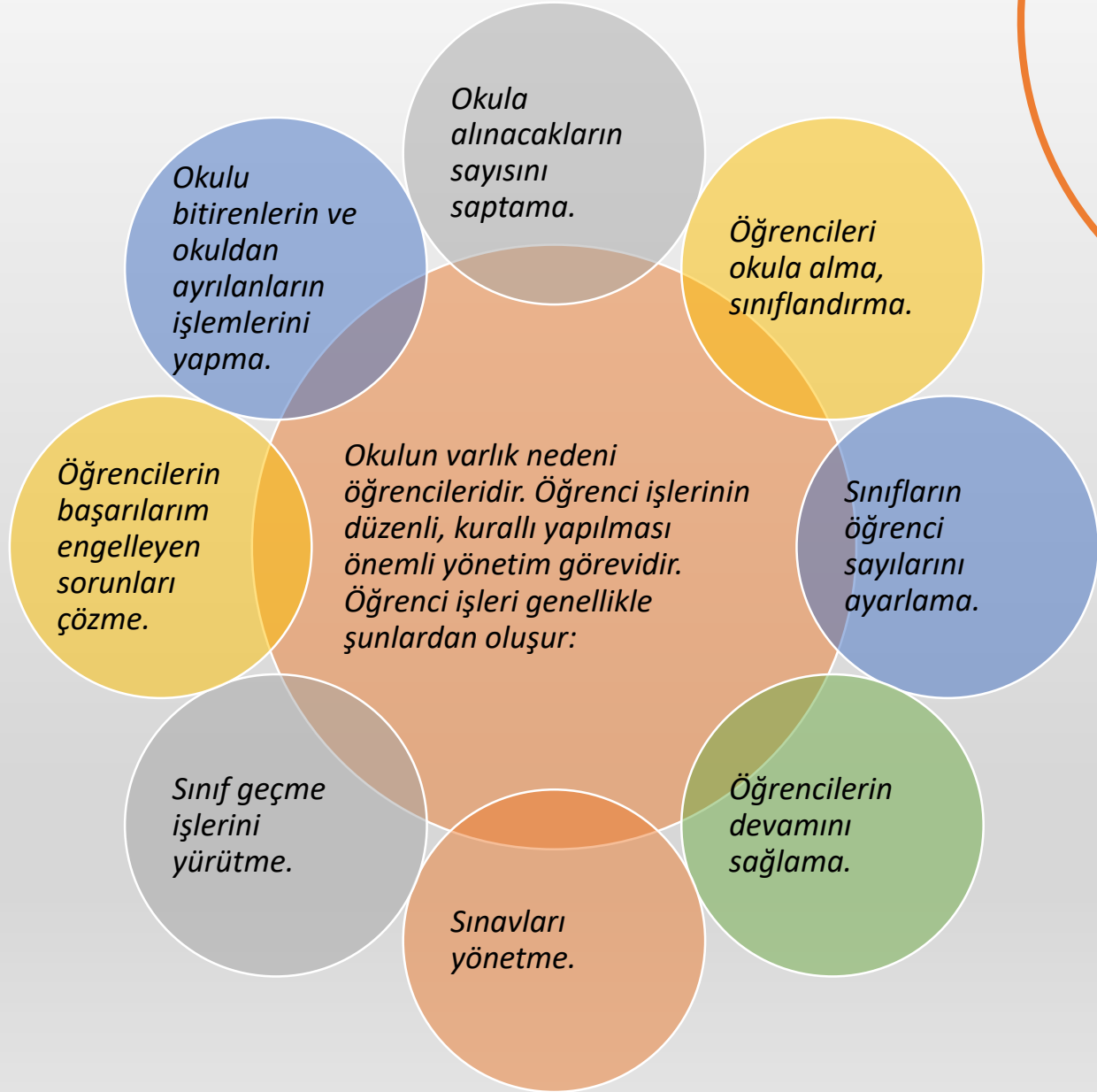
Sunu Akışı

1. Hazırlık Soruları
2. Öğrenci İşlerinin Yönetimi
3. Öğrenci İşleri
4. Öğrencinin Sorunlarını Çözmeye Yardım
 - 4.1.Okulıçi Disiplin
 - 4.2.Beslenme İşleri
 - 4.3. Rehberlik İşleri
 - 4.4.Öğrencinin Barınması
 - 4.5. Öğrencilerin Okula Ulaşım İşleri
 - 4.6. Özel Eğitimi Gerekseyen Öğrenciler
 - 4.7. Öğrenciyi Yönlendirme
5. Özet

HAZIRLIK SORULARI

- Okula alınacak öğrenim çağı nüfusunu bilmek neden önemlidir?
- Öğrenim çağındaki çocuklar nasıl okula alınır?
- Okula alınan öğrenciler nasıl sınıflandırılır?
- Bir sınıfın öğrenci sayısı ne kadar olmalıdır?
- Öğrencilerin okula devamı nasıl sağlanır?
- Sınav neden gereklidir?
- Sınıf geçme düzeni nedir?

ÖĞRENCİ İŞLERİNİN YÖNETİMİ

Okul yönetmeni,

- öğrencilerin disiplinini sağlama,
- sağlık, beslenme, rehberlik işlerinden sorumludur.
- Özel eğitimi gerekseyen öğrencilerin eğitim haklarını kullanmaları ve bu hakkın tam gerçekleştirilmesi;
- öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmesi okul yönetmeninin üzerinde önemle duracağı görevlerdir.

- ama pek çok sorunlarda okul yönetmeninin yardımını gerekirler.
- Öğretmenler sınıflarını yönetirken her öğretmen kendine özgü yönetim davranışı gösterir.
- Öğretmenleri, davranışları yönünden, dost, biçimsel, yetersiz, uzlaşmacı ve önder olarak kümelendirmek olanaklıdır.

ÖĞRENCİ İŞLERİ

Öğrenci işleri genellikle şunlardır:

Öğrenim çağı nüfusuna ve okula alınacak öğrencilere ilişkin bilgi toplamak;

Okula öğrenci almak;

Öğrencileri sınıflandırmak;

Öğrencilerin kimlik ve kişilik özelliklerini tanıtıcı bilgileri toplamak;

Ana babalara, öğrenciye ilişkin bilgi vermek;

Öğretmenlere öğrencileri için gerekli bilgileri sağlamak;

Öğrencilere toplumsal ve kültürel etkinlikler için olanaklar sağlamak;

Öğrencilerin dal, alan ya da sınıf değiştirme işlerini yönetmek;

Öğrencilerin disiplin işlerini yönetmek;

Öğrencilerin okula ve derslere devamını izlemek;

Öğrencilerin sınav ve sınıf geçme işlerini yürütmek;

Öğrencilerin okulda beslenme işlerini yürütmek;

Öğrencilerin sağlık ve sağlığı koruma işlerini yürütmek;

Öğrencilerin okulu bitirme ve kayıt silme işlerini yürütmek;

Öğrencilerin (varsa) barınma işlerini yürütmek;

Öğrenci taşıma işlerini düzenlemek.

ÖĞRENCİNİN SORUNLARINI ÇÖZMEYE YARDIM

Öğrenci işlerinin en zor kesimi, öğrencinin öğrenmesini engelleyen sorunların çözümünde ona yardım edecek hizmetlerin yönetimidir.

Okullarda en çok savsaklanan hizmetler bunlardır.

Okulun *eğitsel amaçlarının* gerçekleştirilmesi ve öğrencilerin öğrenme düzeylerinin yükseltilmesi için, okulda *demokratik* bir disiplinin uygulanması; sağlık, beslenme, barınma, ulaşım, rehberlik, özel eğitim sorunlarının çözülmesi; öğrencilerin, ilgi ve yeteneklerine uygun yönlendirilmesi; öğrencilerin eğitim ve yönetim işlerine katılması gerekir.

ÖĞRENCİNİN SORUNLARINI ÇÖZMEYE YARDIM

Okuliçi Disiplin

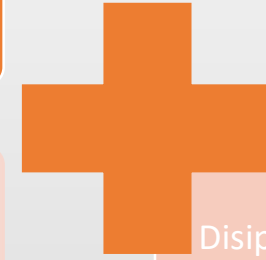
Disiplin, öğrencilerin okula uyumunu sağlamak için kurulan yaptırım düzenidir. Disiplinin amacı,

öğrencilere okulda uyulması gereken davranışların kurallarını öğretmek;

öğrencilerin bu kurallara uygun olarak davranıp davranmadığını izlemek;

uygun davranmayı alışkanlığa dönüştürenleri ödüllendirmek ve aykırı davranmayı alışkanlığa dönüştürenleri cezalandırmaktır.

Disiplin, yalnızca kurallardan olumsuz yönde sapan öğrencileri cezalandırmak için değil; aynı anda kuralları başkalarına bakarak, bilinçli uygulayan öğrencileri ödüllendirmek için de işletilir.

Disiplinde ödüllendirme, öğrenciyi istenen davranışı, yapmaya *özendiren*; yapmasını *pekiştiren* ve *sürdüren* haz verici tüm etkileri kapsar. Ödüllendirme, önceden öğrencilerle birlikte belirlenen kurallara göre, yerinde ve zamanında, adil yapıldığında etkili olur. Ödül, yapılan bir davranışın karşılığıdır; ama *armağan* ya da *rüşvet* değildir; armağan ve rüşvet niteliğine dönüştüğünde etkisini yitirir.

Disiplinde cezalandırma, istenmeyen davranışın yapılmasını *caydırıcı*, *yasaklayıcı* ya da istenilen davranışın yapılmasını *güdüleyici* etkileri içerir. Cezalandırma kesinlikle bedensel acı vermek, dayak atmak, kin boşaltmak, öç almak değildir; ceza bu niteliğe dönüştüğünde taciz ve işkence olur.

Disiplin, öğrencilerin davranışını yönlendiren bir dizi *kuraldan* oluşur. Davranış, kurala aykırıysa kötü, yanlıştır; kurala uygunsa iyi, doğrudur.

ÖĞRENCİNİN SORUNLARINI ÇÖZMEYE YARDIM

Beslenme İşleri

Beslenme konusunda okul yönetiminin, eğitsel ve yönetsel görevleri vardır. Okulun beslenmede eğitsel işlevi, öğrencilere dengeli beslenmeyi uygulayarak öğretmektir.

Beslenme eğitimi, insanın bedenini tanımasını; sağlıklı yaşaması için gereken besini almasını öğrettiği gibi, bu besinlerin en tutumlu biçimde sağlanmasını; en yararlı biçimde hazırlanmasını; gerektiği kadar yenilmesini de kapsar.

Beslenme için okul yönetimine düşen yönetsel işlevler ise okulda beslenme eğitimi sağlayacak; beslenme eğitiminde kazanılan bilgileri uygulayacak, alışkanlığa dönüştürecek olanakların hazırlanması, işletilmesi, sürdürülmesidir.

İlköğretimde, öğrencilerin okulda beslenmeleri için çaba gösterilmektedir. Ortaöğretim okullarının bazılarında öğle yemeği verilmektedir. Bazı okulların ev ekonomisi işlikleri ve yemek pişirme olanakları vardır. Bu arada öğrencilerin okula kimi kez azık getirdiği de görülür. Bütün bunlar beslenme eğitimi ve beslenme alışkanlıkları elverişli fırsatlardır.

İşgörenlerinin öğrencilerle birlikte yemek yemesi, öğrencilerin yemek yemede görgü kurallarını öğrenmeleri; abur cubur ve hızlı yemek yememeleri; toplumsallaşmaları için önemli yaşantılardır.

ÖĞRENCİNİN SORUNLARINI ÇÖZMEYE YARDIM

Rehberlik İşleri

Okullarda, öğrencilere sorunlarını çözmeye yardım edecek uzman kişilere gereklilik vardır. Öğrencilerin, öğrenme, davranış, sağlık, uyum, ekonomik ve toplumsal sorunlarını çözmelerine kılavuzluk etmek okulun görevidir.

Okulun rehberlik birimi, öğrencilerin sorunlarını çözmeye yardım için, genel olarak, şu amaçları gerçekleştirmeye çalışır:

Öğrencinin kendisini tanımasına yardım.

Gücümüzü bilmek, başarılı olmamızın önkoşuludur.

Öğrencinin sorun çözmeyi öğrenmesine yardım.

Rehberlik işgörenleri, öğrenciyi sorununu çözmeye güdüler ve onun sorun çözme yöntemini uygulamasına yardım eder.

Öğrencinin çevresine uyumuna yardım.

Rehberlik işgörenleri, öğrencinin kendini uyumsuzluğa düşüren etkenleri görmesine; bu etkenleri yenmesine yardım eder.

Öğrencinin özeleştirici kazanmasına yardım.

Rehberlik işgörenleri, öğrenciyi özdenetim, özdeğerlendirme yoluyla *özeleştirici* yeterliği kazandırmaya çalışır. Böylece öğrenci özeleştiriden aldığı dönütlerle, özgüvenini ve özsaygısını geliştirir.

Okulun rehberlik birimi, yukarıdaki amaçları gerçekleştirirken şu *görevleri* yapar:

- Öğrenciyi tanımak için elverişli tanıma araçlarını uygular; sonuçlarını yorumlayıp değerlendirir; toplanan bilgileri öğrencinin özel dosyasına işler; bu bilgileri yetkili olanlarla paylaşır.
- Okul ve çevresinin eğitsel ve iş olanaklarını öğrencilere tanıtır.
- Öğrencilerin bir mesleğe yönelmelerine yarayacak bilgi toplar.
- Öğrencilerin öğrenmesinde sorun yaratan çevre koşullarını inceler.
- Öğretmenlerin alanlarında yapacağı rehberlik hizmetlerine yardımcı olur.

ÖĞRENCİNİN SORUNLARINI ÇÖZMEYE YARDIM

Öğrencinin Barınması

Evlerinden uzakta öğrenim gören öğrenciler, barınmalarında sorunlar yaşamaktadır. Barınmada sorunlarla karşılaşan öğrencilerin öğrenimde de sorunlarının olması doğaldır. Okul yönetmeni barınmada sorunları olan öğrencilere yardım edebilmelidir. Bu öğrencilerin barınma türleri şöyledir:

Ev kirilayarak barınanlar.

Özel yurtlarda barınanlar.

Yatılılık sınavını kazananlar.

Devlet yurtlarında barınanlar.

ÖĞRENCİNİN SORUNLARINI ÇÖZMEYE YARDIM

Öğrencilerin Okula Ulaşım İşleri

Öğrencilerin okula ulaşımı önemli sorundur. Bu sorun üç yolla çözülmeye çalışılır: Öğrenciler okula,

1) okullarının özel taşıma araçlarıyla (çoğunlukla otobüsleriyle);

2) özel servis aracıyla (çoğunlukla minibüsle);

3) belediyelerin kent içi ve kent dışı taşıma araçlarıyla (otobüsleriyle) gidip gelirler.

- ya okulun elverişli yerde yapılmaması;
- ya ailenin çocuğunu başka bir yerde okula göndermeyi yeğlemesi; ya da yaşadığı yerde (köyde) okulun bulunmaması yol açar.

Öğrencilerin okullarına taşıma aracıyla gidip gelmelerine,

Öğrencileri okula taşıma sorunu, masraflı ve emek sömürücüdür. Yol yorgunluğu, öğrencilerin başarılarını olumsuz etkiler.

Son yıllarda, okulu olmayan küçük yerleşim yerlerinden okulu olan yakın yerleşim yerlerine (özellikle ilköğretimde) öğrencilerin taşınması yaygınlaşmıştır.

Okulun yönetmeni, Bakanlığın gönderdiği genelgelere göre öğrenci taşıma işlerine ilişkin görevini aksatmadan yürüttüğünde öğrencileri kazalardan koruyabilir ve taşımının eğitsel engellerini yenebilir.

Bakanlık bu konudaki sorunları çözmek için Taşımalı İlköğretim Yönergesini yayımlamıştır.

ÖĞRENCİNİN SORUNLARINI ÇÖZMEYE YARDIM

Özel Eğitimi Gerekseyen Öğrenciler

Öğrencilerin bireysel ayrılıklarının olması doğaldır. Ama kimi öğrencinin bilişsel, bedensel, duygusal, toplumsal, törel alanlardaki gelişimi doğal sayılan bireysel ayrılığın ötesine taşar. Böyle aşırı bireysel ayrılık gösterenler, özel eğitimi gerekserler.

Özel Eğitim Okulları Yönetmeliğine göre *on beş türde* özel eğitimi gerekseyen insan vardır. Bunlar, “kör, az gören, sağır, az işiten, ortopedik özürlü, sürekli hastalığı olan, konuşma özürlü, duyu güçlüğü olan, suçlu ya da suça yönelmiş, üstün zekâlı, üstün özel yetenekli, öğrenme güçlüğü olan, eğitilebilir, öğretilabilir ve klinik bakıma muhtaç” adı altında sıralanmaktadır. Bunların kimileri için ayrı okullar açılmıştır; ama bu okullar, her türde özel eğitimi gerekseyen çocukların tümünü alacak sayıda değildir.

Özel eğitim uzmanları, özel eğitimi gerekseyen öğrencilerin, öbür öğrencilerden ayrı eğitilmesinin sakıncalı olduğunu ve bunların özel eğitimi gerekse-meyen öğrencilerle *kaynaştırılması* gerektiğini savunurlar.

ama bunlara, bireysel ayrılıklarına ve özelliklerine göre okulda ayrı eğitim programları uygulanmalıdır. Bu sebeple okullarda, özel eğitim programı sayınca, yeteri sayıda *özel eğitim öğretmeninin* çalıştırılması gerekir.

Böyle bir uygulama özel eğitimi gerekseyenler için ayrı okul açmaktan daha ucuz ve daha yararlıdır. Ayrıca her okulda, bu tür özel eğitim olanaklarının açılmasıyla özel eğitimi gerekseyen yurttaşlara fırsat ve olanak eşitliği sağlamaya çalışılabilir.

Okulun özel eğitim görevlerinden önemlileri şunlardır:

Özel eğitimi gerekseyen öğrencileri tanımak, bunlar için tanı koymak, bunları kendilerine özgü eğitim programlarına yerleştirmek.

Özel eğitimi gerekseyen öğrencileri, bir yandan okulun eğitim programına göre eğitirken, öbür yandan onları, özel eğitim programlarına göre yetiştirmek.

Özel eğitimde kullanılan tarama, tanıma araçlarını geliştirmek.

Özel eğitim konusunda öğretmenlere, velilere yardım etmek.

ÖĞRENCİNİN SORUNLARINI ÇÖZMEYE YARDIM

Öğrenciyi Yönlendirme

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun getirdiği en önemli ilkelerden biri de öğrencileri yönlendirme ilkesidir. Bu yasanın altıncı maddesine göre, öğrencilerin eğitimleri süresince ilgi, yetenek ve yeterlikleri ölçüsünde ve doğrultusunda, eğitim programlarına, okullara yönlendirilerek yetiştirilmesi zorunludur. Ayrıca eğitim sisteminin bu yönlendirmeyi gerçekleştirebilecek biçimde düzenlenmesi istenmektedir.

Onuncu Milli Eğitim Şûrası okullarda öğrencileri yönlendirmeye ilgili dört *ilke* kabul etmiştir:

Kişisel sorumluluk.

Yönlendirme gücendirici, zorlayıcı değil, özendirici, kişinin kararının gerçekçi olması yönünde yol gösterici olmalı; hangi programa gireceğinde son kararı kişi kendisi vermeli; bunun sorumluluğunu kendisi taşımalıdır.

Süreklilik.

Eğitim programlarına yönlendirme bir süreç olarak düşünülmesi, öğrenci hakkında öğrenimi boyunca yapılacak gözlem ve değerlendirmelerin birikimine göre yapılmalıdır.

Fırsat eşitliği.

Yönlendirme, eleme sınavlarında olduğu gibi öğrencilerin bir kısmını seçen, diğerlerini program dışı bırakan bir işlem değildir.

Bütünlük.

Yönlendirme, örgün ve yaygın eğitim sistemini içine alacak biçimde bir bütünlük içinde temeleğitim ve ortaöğretimdeki tüm öğrencileri kapsamalı, sistemde kalan öğrenciler kadar sistemden kopacakların yerleştirilmelerini de içine almalıdır.

ÖĞRENCİNİN SORUNLARINI ÇÖZMEYE YARDIM

Öğrenciyi Yönlendirme

Yönlendirmede göz önünde tutulacak ölçütler de şunlardır:

Öğrencinin yetenek ve başarı durumu:

- a) öğrencinin farklı yıllarda saptanan genel akademik başarı ortalamaları; b) en son yıla ilişkin genel başarı ortalaması; c) grup dersleri başarı ortalaması; ç) öğrencinin farklı derslerdeki gelişme derecesi; d) başarılı ve başarısız olduğu dersler; e) sınıf geçme kalma durumu; f) öğrencinin özgeçmişi, iş ve meslek deneyimi; g) yerel olarak uygulanacak genel ve özel yetenek testleri sonuçları; h) yerel düzeyde uygulanacak başarı testleri sonuçları; ı) ulusal düzeyde Bakanlıkça uygulanacak standart ve başarı testleri sonuçları; i) ders öğretmenlerinin, öğrencinin girebileceği program ya da kol hakkındaki genel görüşleri; j) sınıf öğretmenin öğrencinin yönelebileceği alan ve kol hakkında genel görüşü; k) eğitsel kol çalışmalarına kılavuzluk eden öğretmenlerin öğrenci hakkındaki genel görüşü.

Öğrencinin isteği ve işin nitelikleri:

- a) öğrencinin beğendiği eğitim programı, eğitsel kol ve eğitim etkinlikleri; b) öğrencinin geleceğe yönelik yaşam planı ve beklentileri; c) iş ve mesleklerin niteliği, kişi yönünden geleceği; ç) önerilecek programın bitiminde girilecek işin nitelikleri ile öğrencinin nitelikleri arasında uyuma derecesi; d) öğrenci için önerilecek programın süresi ve ortaöğretimden sonra girilecek diğer yükseköğretim programlarına ilişkin koşullar; e) programın öğrenciyi hazırlayacağı meslek ve işin sağlayacağı ücret, sosyal haklar, işte ilerleme gibi olası koşullar.

Öğrencinin ailesinin (velisinin) görüşü.

Programa girme ve devam edebilme koşulları:

- a) Öğrencinin gireceği programın öğrenciye yakın çevrede bulunup bulunamaması; b) zorunlu öğrenimden sonra eğitim programının masraflarının öğrencinin ailesince karşılanma olasılığı, devletçe sağlanacak bursun, parasız yatılılık ya da kredinin sağlanabilme durumu.

İnsangücü gereksinmesi: ülkenin saptanan insangücü gereksinmesine, seçilen eğitim programının uygunluğu.

Okul danışmanı ve sınıf öğretmenin genel görüşü

ÖZET

Okulun disiplin işleri okulun yönetmeliğine göre yürütülür. Disiplin, öğretim gibi, davranışların öğrenilmesi ve değiştirilmesi için bir yöntemdir. Disiplinin sonul amacı öğrencilerin kendi davranışlarını denetlemelerinde yeterli olmalarını sağlamaktır. Disiplinde ödüllendirme ve cezalandırma, ilke ve kurallarına göre uygulandığında, disiplinin sağlanmasında etkili olur.

Sağlık eğitiminin amacı sağlıklı kuşaklar yetiştirmektir. Okulda bir iki yataklı bir revirin olması; bir okul hemşiresinin görevlendirilmesi, okul doktoru bulunmasa bile, kamu sağlık örgütünden bir doktorun gerektiğinde okulu ziyaret etmesi gerekir.

Dengeli beslenme sağlığın temelidir. Sağlık eğitiminin bilgi ve becerilerinin öğrencide yerleşmesinde okulun görevi vardır.

Okulun rehberlik birimi, öğrencilerin sorunlarını çözmelerinde onlara rehberlik hizmetleri vermekle görevlidir. Okul yönetmeninin, rehberlik hizmetleri biriminin sorunlarını çözmesi ve birime gereken olanakların sağlaması en önemli görevlerindedir.

Öğrencilerin barınmaya, ulaşım, özel eğitime ve yönlendirmelerine ilişkin sorunların da çözülmesi için gereken çabanın gösterilmesi yine okulun öğrencilere ilişkin önemli işleridir.

ÖZET

Okulun disiplin işleri okulun yönetmeliğine göre yürütülür. Disiplin, öğretim gibi, davranışların öğrenilmesi ve değiştirilmesi için bir yöntemdir. Disiplinin sonul amacı öğrencilerin kendi davranışlarını denetlemelerinde yeterli olmalarını sağlamaktır. Disiplinde ödüllendirme ve cezalandırma, ilke ve kurallarına göre uygulandığında, disiplinin sağlanmasında etkili olur.

Sağlık eğitiminin amacı sağlıklı kuşaklar yetiştirmektir. Okulda bir iki yataklı bir revirin olması; bir okul hemşiresinin görevlendirilmesi, okul doktoru bulunmasa bile, kamu sağlık örgütünden bir doktorun gerektiğinde okulu ziyaret etmesi gerekir.

Dengeli beslenme sağlığın temelidir. Sağlık eğitiminin bilgi ve becerilerinin öğrencide yerleşmesinde okulun görevi vardır.

Okulun rehberlik birimi, öğrencilerin sorunlarını çözmelerinde onlara rehberlik hizmetleri vermekle görevlidir. Okul yönetmeninin, rehberlik hizmetleri biriminin sorunlarını çözmesi ve birime gereken olanakların sağlaması en önemli görevlerindedir.

Öğrencilerin barınmaya, ulaşım, özel eğitime ve yönlendirmelerine ilişkin sorunların da çözülmesi için gereken çabanın gösterilmesi yine okulun öğrencilere ilişkin önemli işleridir.